

JĘZYK POLSKI

WYMAGANIA EDUKACYJNE

NA POSZCZEGÓLNE ŚRÓDROCZNE I ROCZNE¹ OCENY

DLA UCZNIĄ KLASY VIIIa

ROK SZKOLNY 2023/24

Opracowanie: mgr Magdalena Cebula

¹ W poniższym spisie wymagań podkreślono te umiejętności, które będą kształcone w I półroczu.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Uczeń potrafi:

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE	KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE	TWORZENIE WYPOWIEDZI	SAMOKSZTAŁCENIE
<ul style="list-style-type: none"> • wymienić motywy i tematy podejmowane w lekturach obowiązkowych • omówić treść lektur • wymienić głównych bohaterów <u>omawianych utworów</u> • wskazać w omawianych utworach <u>odwołania do historii</u> • wymienić cechy <u>epopei</u> • omówić treść felietonu • określić czas i miejsce akcji <u>omawianych powieści</u> • określić rodzaj liryki • omówić sytuację liryczną w wierszu • wskazać <u>podmiot liryczny i adresata wiersza</u> • wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>alegoria</i> • wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>literatura faktu, reportaż</i> • omówić treść wywiadu i omówić jego <u>etapy</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>neologizm, zapożyczenia, wyrazy rodzime, synonimy, antonimy, homonimy, wyrazy wieloznaczne, eufemizmy</i> • posługiwać się terminami <i>styl naukowy, styl urzędowy, styl publicystyczno-dziennikarski, styl retoryczny, styl artystyczny, styl potoczny, wywiad, rozprawka</i> • wymienić style funkcjonujące w polszczyźnie • wskazać różnice pomiędzy normą wzorcową a normą użytkową • przedstawić podział błędów językowych • wymienić odmienne i nieodmienne części mowy • wskazać w zdaniu podmiot i orzeczenie • podzielić wypowiedzenia na zdania i równoważniki zdań • rozpoznać w tekście równoważniki zdań • wyjaśnić różnice pomiędzy mową niezależną i zależną • podzielić wypowiedzenie wielokrotnie złożone na wypowiedzenia składowe • wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>głoska, litera, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie, uproszczenie grupy spółgłoskowej</i> • przedstawić podział głosek • wymienić zasady poprawnego akcentowania w języku polskim • wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>wyraz podstawowy, wyraz pochodny, temat słowotwórczy, formant, przedrostek, przyrostek, wrostek, formant zerowy, oboczność, rodzina wyrazów, rdzeń, wyraz pokrewny, oboczność</i> • wymienić kategorie słowotwórcze • przedstawić najważniejsze zasady ortograficzne 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać graffiti • przytoczyć argumenty • stworzyć plan rozprawki • wymienić cechy artykułu • wymienić cechy listu otwartego • opisać mural • wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>podanie</i> i wymienić elementy, które powinny znaleźć się w podaniu • wyjaśnić znaczenie pojęć: <i>życiorys, CV (curriculum vitae)</i> i wymienić elementy życiorysu i CV • wyjaśnić znaczenie pojęcia <i>list motywacyjny</i> i wymienić elementy listu motywacyjnego • rozróżniać fakty i opinie 	<ul style="list-style-type: none"> • korzystać ze słownika, encyklopedii i innych źródeł wiedzy wskazanych przez nauczyciela • prezentować wyniki swojej pracy

OCENA DOSTATECZNA
Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE	KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE	TWORZENIE WYPOWIEDZI	SAMOKSZTAŁCENIE
<ul style="list-style-type: none"> • określić przynależność gatunkową utworów • omówić kompozycję dzieła • <u>określić czas i miejsce akcji</u> • wymienić wątki główne i poboczne • wykorzystywać najważniejsze konteksty • <u>omówić funkcję wydarzeń historycznych przywołanych w utworach</u> • <u>omówić świat przedstawiony noweli</u> • <u>wskazać cechy gatunkowe noweli</u> • wskazać motyw biblijny, do którego odnosi się dzieło • odnieść utwór do definicji przypowieści • <u>scharakteryzować bohaterów fragmentów tekstu</u> • określić kontekst biograficzny utworu • wymienić wartości istotne dla bohaterów • <u>wypowiedzieć się na temat adresata lirycznego wiersza</u> • <u>opisać przeżycia, których doświadcza podmiot liryczny</u> • omówić kompozycję wiersza • <u>wskazać środki językowe użyte w utworze i określić ich funkcję</u> • wymienić najważniejsze tendencje w sztuce dwudziestolecia międzywojennego • wymienić najważniejsze zjawiska kulturowe związane z okresem wojny i okupacji • wykorzystywać znajomość lektur obowiązkowych podczas prezentowania różnych typów bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>wskazać funkcje neologizmów w podanych fragmentach tekstów</u> • <u>rozpoznać w tekstach rodzaje neologizmów, homonimy i wyrazy wieloznaczne</u> • <u>wymienić cechy każdego ze stylów</u> • <u>wskazać w tekście sformułowania nacechowane stylistycznie</u> • <u>wskazać w tekście elementy języka potocznego i określić ich funkcje</u> • <u>wskazać błędy stylistyczne w podanych tekstach</u> • <u>wskazać teksty realizujące normę wzorcową i normę użytkową</u> • wskazać w podanym tekście przykłady mowy zależnej i niezależnej • <u>scharakteryzować odmienne i nieodmienne części mowy</u> • <u>rozpoznać nieodmienne części mowy</u> • <u>poprawnie odmienić podane wyrazy</u> • wskazać w podanych wyrazach sylaby akcentowane • wskazać w zdaniu przydawki i określić, jakimi częściami mowy zostały one wyrażone • wskazać w zdaniu dopełnienie i okolicznik • rozpoznać zdania współrzędnie i podrzędnie złożone • wskazać w wypowiedzeniu wielokrotnie złożonym orzeczenia i równoważniki zdań • rozpoznać rodzaje głosek • poprawnie podzielić wyrazy na sylaby • wskazać wyrazy, w których nastąpiły uproszczenia grup spółgłoskowych • wskazać upodobnienia wewnątrzwyrazowe • wyjaśnić znaczenie podanych wyrazów pochodnych • przyporządkować wyraz pochodny do kategorii słowotwórczej • wskazać wyrazy należące do jednej rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić na przykładzie podanej rozprawki sposoby zachowania spójności tekstu • <u>przedstawić kompozycję artykułu</u> • przedstawić kompozycję listu otwartego • zgromadzić argumenty przydatne do uzasadnienia prośby • zastosować poprawną interpunkcję przy zapisie dialogu • zgromadzić informacje, które powinny znaleźć się w życiorysie i CV • zgromadzić informacje przydatne do napisania listu motywacyjnego, który będzie odpowiedzią na podane ogłoszenie 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>wyrazić swoją opinię na temat poznanego dzieła</u> • <u>zgromadzić i zaprezentować informacje na dany temat, korzystając z różnych źródeł wiedzy</u> • współtworzyć projekt wystawy

OCENA DOBRA

Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE	KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE	TWORZENIE WYPOWIEDZI	SAMOKSZTAŁCENIE
<ul style="list-style-type: none">• wykorzystywać znajomość lektur obowiązkowych podczas omawiania podanych problemów• przywołać problematykę omawianych utworów• omówić funkcje kompozycyjne poszczególnych fragmentów tekstu• wypowiedzieć się na temat stosunku narratora do opisywanego <u>świata</u>• omówić sposób przedstawienia wydarzeń w utworze• omówić relacje pomiędzy bohaterami i określić ich hierarchie wartości• przedstawić momenty kluczowe dla biografii bohaterów• omówić alegoryczne znaczenie postaci• wypowiedzieć się na temat wpływu pochodzenia, miejsca zamieszkania, statusu majątkowego i sytuacji rodzinnej na rozwój bohaterów• omówić sposób kreacji bohaterów drugoplanowych• odnieść przeczytane fragmenty tekstu do definicji powieści kryminalnej• odnieść definicję powieści historycznej do utworu• wskazać w tekście cechy powiastki filozoficznej• omówić funkcję tradycji w utworze• wypowiedzieć się na temat kontekstu historycznego utworu• wskazać topos, do którego odwołał się artysta• przedstawić motywy pojawiające się w omawianych utworach• wskazać w tekście nawiązania biblijne• wskazać w tekście elementy komizmu• wypowiedzieć się na temat nastroju dominującego w wierszu• omówić relacje pomiędzy podmiotem lirycznym a adresatem <u>lirycznym utworu</u>• nazwać środki stylistyczne użyte w utworze i określić ich funkcję• zinterpretować metafory• omówić znaczenie refrenu dla wymowy wiersza• przedstawić kontrasty• odnieść termin <i>awangarda</i> do środków wyrazu i tematów wykorzystywanych w dwudziestolecu międzywojennym	<ul style="list-style-type: none">• omówić <u>zasadność i funkcję użycia wyrazów obcych w tekstach</u>• zastąpić podane wyrazy synonimami• zastąpić zapożyczenia wyrazami rodzimymi• przekształcić wypowiedzi tak, aby zawierały <u>eufemizmy</u>• rozpoznać styl podanej wypowiedzi• przekształcić sformułowania nacechowane stylistycznie w neutralne stylistycznie• używać poprawnych form nazwisk• zapisać nazwy miejscowe w odpowiednich formach• odnaleźć w tekście nieosobowe formy czasowników i je określić• dokonać poprawnej deklinacji rzeczowników• poprawnie odmienić i stopniować <u>przymiotniki</u>• wskazać w zdaniu orzeczenie imienne• przekształcić zdania pojedyncze w złożone• rozpoznać w wypowiedzeniu wielokrotnie złożonym relacje współrzędne i podrzędne• skorygować błędy w podziale wyrazów na sylaby• poprawnie akcentować wyrazy stanowiące wyjątki od reguły• wskazać w podanych parach wyrazy podstawowe i pochodne• wskazać formant w wyrazie pochodnym• wskazać w rodzinie wyrazów rdzeń i oboczności	<ul style="list-style-type: none">• przedstawiać <u>własne stanowisko</u>• sformułować <u>tezę do podanego tematu rozprawki</u>• wyciągać wnioski• wskazać i skorygować błędy w podanych tekstach (wywiadzie, rozprawce, podaniu, życiorysie, CV)• skorygować teksty pod kątem <u>ortograficznym i interpunkcyjnym</u>• dokonać analizy formy i treści <u>podanego artykułu</u>• skorygować podany list otwarty i wzmocnić jego perswazyjność odpowiednimi środkami retorycznymi• dokonać analizy przykładów listów otwartych• napisać podanie• zapisać dowolny dialog w mowie zależnej• uporządkować informacje przydatne do napisania życiorysu i CV, listu motywacyjnego)	<ul style="list-style-type: none">• zebrać <u>informacje na temat wybranej postaci, wymyślić temat wywiadu i ułożyć pytania</u>• samodzielnie zebrać <u>informacje do artykułu</u>• przedstawiać <u>własne stanowisko w danej sprawie</u>• korzystać ze zbiorów <u>bibliotecznych</u>• gromadzić i <u>selekcjonować informacje pozyskane z różnych źródeł</u>• realizować krótkie filmy z wykorzystaniem technologii multimedialnej• skorzystać ze słownika w razie wątpliwości związanych z poprawnym zapisem wyrazów

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE	KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE	TWORZENIE WYPOWIEDZI	SAMOKSZTAŁCENIE
<ul style="list-style-type: none">• <u>wyciągnąć z przemyśleń bohaterów ogólne wnioski dotyczące natury człowieka</u>• <u>porównać stosunek bohatera do świata i siebie samego (dostrzec kontrast)</u>• <u>porównać kreacje bohaterów powieści</u>• <u>wypowiedzieć się na temat języka bohaterów</u>• omówić dylematy moralne bohaterów tekstu• odnaleźć powiązania pomiędzy biografią pisarza a historią bohaterów• zinterpretować tytuł powieści• podać przykłady symboli pojawiających się w powieści i zinterpretować ich znaczenie• wypowiedzieć się na temat uniwersalnej wymowy powieści• <u>wskazać inne wydarzenia historyczne przywołane w dziele i omówić ich funkcje</u>• wskazać główną myśl felietonu• <u>zinterpretować przesłanie i wiersza</u>• zinterpretować znaczenie symboli• <u>zinterpretować funkcję zabiegu uosobienia i powtórzenia</u>• <u>zinterpretować puentę utworu w kontekście jego całości</u>• odnieść przesłanie wiersza do znanych sobie osób, zjawisk i bohaterów tekstów kultury• omówić wybrane dzieło sztuki dwudziestolecia międzywojennego• odnieść się do kształtu artystycznego omawianych utworów• ocenić dzieło sztuki na podstawie podanych kryteriów• sformułować przesłanie utworu• wskazać konteksty kulturowe związane z tematem utworu• <u>dokonać analizy środków wyrazu wykorzystanych przez twórców omawianych dzieł</u>• problematyzować treść lektur obowiązkowych	<ul style="list-style-type: none">• <u>poprawnie sformułować związki frazeologiczne</u>• <u>stworzyć nazwy narodowości i mieszkańców od nazw miejscowych</u>• <u>właściwie określić formy osobowe czasowników</u>• <u>poprawnie określić i stosować formy zaimków</u>• rozpoznać i zastosować zdania bezpodmiotowe• przekształcić zdania w imiesłowowe równoważniki zdań• <u>wskazać wyrażenia środowiskowe, wyjaśnić ich znaczenie i określić funkcję w tekście</u>• zredagować tekst z wypowiedziami w mowie zależnej• przekształcić mowę zależną na niezależną i odwrotnie• przedstawić wypowiedzenie wielokrotnie złożone na wykresie• określić kierunek upodobnienia• skorygować błędy w akcentowaniu• dokonać analizy słowotwórczej podanych wyrazów• stworzyć wyrazy należące do wskazanych kategorii słowotwórczych• sporządzić wykres rodziny wyrazów	<ul style="list-style-type: none">• <u>przeprowadzić wywiad z koleżanką lub kolegą</u>• <u>dokonać analizy przykładowej rozprawki</u>• <u>stworzyć rozprawkę</u>• <u>stworzyć tekst w wybranym stylu</u>• <u>stworzyć teksty poprawne pod względem ortograficznym</u>• <u>właściwie argumentować</u>• <u>uogólniać, podsumowywać i porównywać</u>• <u>stworzyć własny tekst na podstawie fragmentów dzieł</u>• <u>napisać opowiadanie o późniejszych losach bohatera</u>• <u>napisać artykuł problemowy</u>• podjąć dyskusję na wybrany temat• zredagować list otwarty• sformułować morał• zredagować za pomocą komputera podanie o przyjęcie do szkoły ponadpodstawowej• zredagować oficjalne CV na podstawie życiorysu• ocenić rzetelność i wiarygodność podanych listów motywacyjnych• zredagować list motywacyjny	<ul style="list-style-type: none">• <u>samodzielnie pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową (uczestniczyć w konkursach)</u>• brać czynny udział w życiu kulturalnym swojego regionu• <u>umiejętnie korzystać z różnych źródeł wiedzy z poszanowaniem praw autorskich</u>

OCENA CELUJĄCA

Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE	KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE	TWORZENIE WYPOWIEDZI	SAMOKSZTAŁCENIE
<ul style="list-style-type: none"> • wskazać inne dzieła sztuki, w których artyści prezentowali radzenie sobie z trudnymi doświadczeniami • omówić sposób przedstawienia zmian i migracji w innym tekście kultury • formułować i rozwiązywać problemy badawcze • <u>przedstawić kontekst historyczny tekstu na podstawie dowolnych źródeł</u> • <u>wypowiedzieć się na temat sposobu kreacji romantycznych legend bohaterów</u> • odnaleźć komizm i ironię w sposobie przedstawienia wybranych bohaterów • <u>przedstawić różnych bohaterów literackich, którzy przeszli przemianę wewnętrzną</u> • <u>wskazać powiązania pomiędzy realizmem pozytywistycznym a dokumentalizmem czasów obecnych</u> • wymienić nurty starożytnej filozofii i omówić te, do których nawiązano w powieści • wskazać nawiązania do dwudziestolecia międzywojennego w sztuce współczesnej • porównać utwór Sławomira Mrożka z wybraną bajką zwierzęcą • odnaleźć konteksty i nawiązania • wykorzystywać treść lektur obowiązkowych podczas prac kreatywnych 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>stworzyć tekst z wykorzystaniem neologizmów</u> • sformułować wypowiedź o wydźwięku negatywnym zgodną z zasadami etyki słowa • wskazać w tekście fragmenty o charakterze aforyzmów 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>podjąć dyskusję na temat przyczyn i konsekwencji emigracji</u> • <u>stworzyć pracę pisemną związaną z tematem lekcji</u> • <u>przedstawić wybrany przez siebie wywiad i go ocenić</u> • <u>przeprowadzić wywiad z osobą ze swojego otoczenia na temat jej pasji</u> • podjąć dyskusję na temat aktualności dzieł literackich • stworzyć scenariusz filmowy spełniający wymogi wybranej konwencji gatunkowej • <u>podjąć dyskusję na temat roli Adama Mickiewicza w literaturze polskiej</u> • omówić wybrany felieton • podjąć dyskusję na temat potrzeby zachowania tożsamości narodowej w czasach zaborów i obecnie • podjąć dyskusję na temat rzetelnych źródeł informacji • stworzyć pisemną recenzję wybranego dzieła sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>korzystać z zasobów Gminnej Biblioteki Publicznej</u> • odnaleźć w dowolnych źródłach potrzebne informacje • <u>przedstawić wiadomości na wybrany temat</u> • zaprezentować wybraną postać • przygotować prezentację na temat wybranego artysty • <u>odszukać informacje na temat ludzi, którzy osiągnęli sukces pomimo różnych ograniczeń</u> • stworzyć prezentację na temat muzyki etnicznej charakterystycznej dla regionu, w którym mieszka